

Skriftlig innspill fra ANSA – Association of Norwegian Students Abroad til Meld. St. 23 (2022-23)

ANSA er samskipnaden og interesseorganisasjonen for norske studenter i utlandet, og vi takker for muligheten til å komme med skriftlig innspill til Meld. St. 23 (2022-23) Opptrappingsplan for psykisk helse.

Øke studiestøtten

Opptrappingsplanen peker på at bedre økonomiske rammevilkår for studenter kan være et viktig tiltak for studenters psykiske helse.¹ ANSA får tilbakemeldinger fra flere studenter som sliter med å dekke helt primære utgifter, som husleie og mat. Bekymringer over egen økonomisk situasjon påvirker negativt både psykiske helse, studiene og livskvaliteten på en negativ måte. Folkehelsemeldingen peker på at studenter må ha gode levekår for å lykkes med studiene.² Dagens studiestøtte legger ikke til rette for gode levekår for studenter. En usikker økonomisk situasjon gjør også at studenter må bruke tid ved siden av studiene på å finne andre inntektskilder, som kan gå på bekostning av deltagelse i sosiale kretser som studentfrivilligheten, som vi vet har en positiv effekt på trivsel og psykiske helse.

ANSA ber om at:

- Studiestøtten økes til fattigdomsgrensen iht. EU sin definisjon, uten at låneandelen økes.

ANSA sitt tilbud til norske studenter i utlandet

Som samskipnad har ANSA et bredt velferdstilbud til norske studenter i utlandet. Dette tilbudet inkluderer gratis, online psykologtjeneste og forebyggende lavterskeltilbud som Trygghet i ANSA-kontakter (TRIA-kontakter). TRIA-kontaktene er studenter med opplæring innen psykisk helse, rus- og selvmordsforebyggende arbeid. De tilbyr samtaler digitalt, og på større arrangementer for norske studenter i utlandet. I tillegg har ANSA en sosialveileder i 100% stilling som bistår våre medlemmer med utfordringer knyttet til alt fra eksamensangst, boligsituasjon, ensomhet og hjemlengsel. Sosialveileder jobber forebyggende, med utarbeidelse av kurs og webinarer for å gi studenter verktøy til å håndtere potensielle utfordringer i hverdagen. Psykologtjenesten til ANSA har vært i drift siden 2018. Dette tilbudet er gratis for alle medlemmer, det foregår online med norske psykologer og har ingen ventetid. Våre medlemmer kan velge å få en hurtigtime på dagen, eller bestille time med selvvalgt psykolog. I tillegg til disse konkrete velferdstilbudene, bidrar ANSA med å ivareta norske studenter i utlandet gjennom over 400 tillitsvalgte rundt om i verden, som sikrer sosial tilhørighet gjennom lokale arrangementer, med fokus på både psykisk og fysisk helse, og mulighet til å delta i frivillighet.

Arbeidet ANSA gjør monner. Resultatene fra ANSA-undersøkelsen, som gjennomføres årlig blant medlemmene i ANSA, er tydelig på at vi er en trygg organisasjon og bidrar godt til å ivareta studenter i utlandet. I Studentenes helse- og trivselsundersøkelse (SHoT) 2022 var det en dobling i antall norske studenter i utlandet som oppga at de oppsøkte hjelp for psykiske plager, sammenlignet med resultatene i SHoT 2018.³ Utenlandsstudenter oppgir noe lavere forekomst av psykiske plager enn studenter i Norge. Dette og utviklingen vi ser ved at flere søker hjelp, er forhåpentligvis et tegn på at

¹ Meld. St. 23 (2022-2023) Opptrappingsplan for psykisk helse. Side 30.

² Meld. St. 15 (2022-2023) Folkehelsemeldinga: Nasjoanl strategi for utjamning av sosiale helseforskjellar. Side 75.

³ Sivertsen B, Johansen MS. "Studentenes helse- og trivselsundersøkelse 2022". Oslo: Studentsamskipnaden SiO, 202. side. 74.

studenter har unngått å bli stående alene med utfordringer og at ANSA har lyktes med rask forebyggende intervensjon ved psykiske helseplager. Selv om dette er positivt, ser vi at det fortsatt er mange som har behov for gode tilbud og at tilbudet styrkes. Det er tydelig at vårt tilbud er viktig for studenter i utlandet.

ANSA er den sikreste leverandøren av velferdstilbud til norske studenter i utlandet. Norske utenlandsstudenter er fordelt på over 1000 institusjoner verden over, i mer enn 90 land. Velferdstilbudet norske studenter møter i utlandet er naturligvis variert. I motsetning til andre samskipnader har ikke ANSA mulighet til å samarbeide med kommunesektoren når det kommer til tilbud av helsetjenester, noe som gjør at vi må være selvstendig i bruken av midler og tilgangen på ressurser for å kunne tilby de tjenestene vi gjør. Vi finansieres og styres heller ikke som tradisjonelle samskipnader, som også har tilbud og inntekter fra blant annet kantine og bolig, i tillegg til semesteravgift.

ANSA får i dag midler over statsbudsjettet til Helse- og omsorgsdepartementet fra tilskuddsordningen "Studenter - psykisk helse og rusmiddelbruk", til å drifte disse velferdstilbudene. I Statsbudsjettet for 2023 besto tilskuddsordningen av 21,8 millioner kroner, en reduksjon på 20 millioner fra vedtatt Statsbudsjett for 2022. ANSA mottok 990 000 kroner fra tilskuddsordningen i Statsbudsjettet 2023, sammenlignet med 1,9 millioner i Statsbudsjettet 2022. Da denne tilskuddsordningen er prosjektbasert, er det en uforutsigbar og sårbar måte for finansiering av vårt viktige velferdstilbud. Blant annet kan ANSA nå tilby maks fire timer med psykolog til medlemmer som følge av reduksjonen i tilskudd. Dette samtidig som flere etterspør flere timer. ANSA mottar årlig midler fra Kunnskapsdepartementet, fra Kapittel 270, post 74 "Tilskot til velferdsarbeid o.a.", blant annet til drift av vårt informasjonssenter for studier i utlandet. En økning av tilskuddet til ANSAs velferdstilbud, samt å flytte tilskuddet fra budsjettet til Helse- og omsorgsdepartementet til Kunnskapsdepartementet hadde sikret forutsigbarhet og trygghet, samt bidratt til at ANSA kan fortsette å videreutvikle våre velferdstilbud til norske studenter i utlandet.

ANSA ber om at:

- ANSA sitt tilskudd fra posten "studenter - psykisk helse og rusmiddelbruk" minimum økes til 1,9 millioner som i 2022, og flyttes fra Helse- og omsorgsdepartementet til Kunnskapsdepartementet.

Studenthelsemelding

I Stortingsperioden 2022-23 la regjeringen frem to stortingsmeldinger som omfattet studentenes psykiske helse. Både Folkehelsemeldingen og Opptappingsplan for psykisk helse gir liten plass til norske studenter, og nevner ikke norske studenter i utlandet direkte. Begge meldingene mangler konkrete tiltak for studenter, utover videre analyse og kunnskapsinnhenting. Når andelen som rapporterer om dårlig og svært dårlig livskvalitet øker så kraftig som den har gjort i perioden fra første SHoT i 2010 til SHoT i 2022, er det på høy tid å iverksette tiltak. Mer kunnskapsinnhenting er positivt, men kan ikke bli en hvilepute for manglende handling.

ANSA ber om at:

- Det påbegynnes arbeid med en studenthelsemelding som omfatter studenter i Norge og i utlandet, både gradsstudenter og utvekslingsstudenter.